

Decyzja
Prezydium KK
nr 13/24

ws. oczekiwanych zmian w zakresie organizacji staży i praktyk na otwartym rynku pracy

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” przedstawia opinię na temat oczekiwanych zmian prawnych dotyczących staży i praktyk na otwartym rynku pracy w Polsce, w związku z trwającymi pracami w tym zakresie na szczeblu Unii Europejskiej.

NSZZ „Solidarność” od wielu lat prowadził działania nakierowane na zmianę zasad organizacji w Polsce praktyk i staży na otwartym rynku pracy, tzn. poza systemem staży oferowanych przez publiczne służby zatrudnienia, czy też praktyk wynikających z programów nauczania w szkołach ponadpodstawowych i uczelniach wyższych. Już w 2017 roku, za sprawą działań NSZZ „Solidarność” osiągnięto dwustronne porozumienie strony pracowników i strony pracodawców Rady Dialogu Społecznego wskazujące kryteria, które winny być brane pod uwagę przy organizacji staży i praktyk na otwartym rynku pracy. Było to jednak niewystarczające, przede wszystkim ze względu na brak wiążących wymogów wobec pracodawców. Dlatego w 2018 roku Prezydium Komisji Krajowej przyjęło tzw. „Pakiet na rzecz młodych”, który zawierał m.in. wskazania dotyczące tego jak należy uregulować praktyki i staże, by chronić osoby wchodzące na rynek pracy przed nadużyciami. Znalazło to odzwierciedlenie w Uchwałach Programowych Związku z 2019 i 2023 roku. Związek włączał się również w europejską kampanię dotyczącą staży i praktyk prowadzoną przez Europejską Konfederację Związków Zawodowych pt. „Zakazać bezpłatnych staży” („Ban Unpaid Internship”). Kampania doprowadziła do zainicjowania dyskusji na forum europejskim. Ponadto, Związek realizuje projekt europejski „Czas na Wysokiej Jakości Miejsca Pracy” („Time4QualityJobs”), którego istotnym komponentem jest wypracowanie rekomendacji i prowadzenie kampanii na rzecz poprawy sytuacji na rynku praktyk i staży.

Prezydium KK wyraża aprobatę dla działań legislacyjnych na szczeblu UE, które doprowadzą do wiążących ram prawnych dla organizacji staży i praktyk. W przypadku Polski za kluczowe należy uznać zmianę ustawy o praktykach absolwenckich (Dz.U. 2009 nr 127 poz. 1052 ze zm.), która jest regulacją niezwykle słabą, pełną luk i nie gwarantuje, że praktyka

będzie zapewniała jakość i bezpieczeństwo socjalne. Paradoks tej ustawy polega na tym, iż nie wymaga wypłaty jakiegokolwiek wynagrodzenia praktykantowi, a jednocześnie ustanawia maksymalny pułap wynagrodzenia na poziomie dwukrotności płacy minimalnej. To tylko jeden z przykładów, który pokazuje konieczność zmian w systemie. Zasadnicze jest, by przyszła regulacja dotyczyła wszystkich osób, które odbywają praktyki na otwartym rynku pracy w dowolnym momencie. Dziś, wiele osób nie może być objęta jakąkolwiek regulacją, co może wypychać praktykantów do szarej strefy.

Prezydium KK stoi na stanowisku, że staż i praktyka, które odbywają się na otwartym rynku pracy musi być uregulowana stosowną umową. Ponadto, zdecydowanie podkreślamy, że praktyki i staże muszą mieć charakter odpłatny, a stawka wynagrodzenia nie powinna być niższa niż płaca minimalna. Konieczne jest zapewnienie, że praktykant lub stażysta posiada dostęp do systemu ubezpieczeń społecznych, obejmują go powszechne regulacje dotyczące czasu pracy i zapewnione jest bezpieczeństwo i higiena w wykonywaniu obowiązków służbowych. Należy również wspierać mentoring i doceniać rolę mentorów, dla których oznacza to dodatkowe obowiązki, za które należne jest stosowne wynagrodzenie. Nie mamy również wątpliwości, że należy zapewnić maksymalne pułapy liczby stażystów lub praktykantów w stosunku do ogółu zatrudnionych w danym przedsiębiorstwie i wprowadzić zakaz organizacji nadmiernie długich praktyk (co do zasady nie więcej niż 6 miesięcy) i zakaz powtórnego odbywania praktyki u tego samego pracodawcy co poprzednio. Nie można przy tym zapominać o znaczeniu wartości edukacyjnych staży i praktyk, które muszą gwarantować, że osoba je odbywająca nabywa umiejętności przydatne w dalszej pracy zawodowej.

Powyższe uwagi koncentrują się na systemie stażów i praktyk na otwartym rynku pracy. Niemniej, szereg zaleceń znajduje zastosowanie również do innych systemów, tj. staży oferowanych przez urzędy pracy oraz praktyk odbywanych w ramach programu nauczania. Nie może być miejsca dla jakichkolwiek nadużyć, a celem przewodnim takich praktyk i staży nie może być wola obniżania kosztów działania danego przedsiębiorstwa.

Przedstawione uwagi wskazują na wybrane elementy prawidłowo skonstruowanego systemu. Prezydium KK podkreśla, że wszelkie wymogi wobec organizujących praktyki i staże określone na poziomie kraju, branż, regionów i poszczególnych zakładów pracy muszą być ustalane we współpracy ze związkami zawodowymi. Ponadto, potrzeba holistycznego spojrzenia na cały rynek praktyk i staży, tak by uniknąć w nim luk.

NSZZ „Solidarność” jest przekonana, że należy rozpocząć pogłębioną debatę i prace nad przedstawionymi problemami i kierunkami rozwiązań, tak na szczeblu europejskim

jak i Polskim. Jako organizacja wspierająca młode osoby, które dopiero wchodzą na rynek pracy, wyrażamy pełne gotowość do udziału w takiej dyskusji.

Gdańsk, 6 lutego 2024 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

Zastępca Przewodniczącego KK
Sekretarz KK
NSZZ „Solidarność”

Grzegorz Adamowicz